

Beleidsplan Cultuur

INHOUD

1	VOORWOORD	2
2	INTEGRAAL KINDCENTRUM DE SCHILDEN – DE KAMELEON	2
2.1	MISSIE EN VISIE	2
2.2	DE LEERLINGPOPULATIE	2
3	VISIE EN DOELEN CULTUURONDERWIJS	3
3.1	VISIE CULTUURONDERWIJS	3
3.2	KERNDOELEN	3
3.3	SCHOOLGERICHTE DOELEN	3
4	DIDACTIEK	4
4.1	PROCESGERICHT WERKEN	4
4.2	FASEN VAN HET CREATIEVE PROCES	4
4.3	VERTICAAL EN HORIZONTAAL ONDERWIJS	5
5	CULTUUR IN DE PRAKTIJK	6
5.1	CULTUURCOÖRDINATOR	6
5.2	123ZING	6
5.3	TALENTENATELIER	6
5.4	BREEKPUNT	6
5.5	KUNSTCENTRAAL	6
5.6	NETWERK CULTUUREDUCATIE ZEIST	7
5.7	NASCHOOLSE ACITIVITEITEN	7
5.8	POPKOOR	7
6	EVALUATIE/BORGING	7
6.1	BEOORDELING	7
6.2	ONDERWIJSINHOUELIJK OVERLEG	7
7	TOEKOMST	8
7.1	DOELEN VOOR 2021-2022	8
8	BIJLAGEN	8
8.1	JAARPLANNING	8

1 VOORWOORD

Kunst en cultuur zijn onmisbaar voor de vorming van jonge mensen. Cultuuronderwijs draagt bij aan de culturele en creatieve ontwikkeling van leerlingen en jongeren. Lessen in muziek, theater en beeldende vorming zijn niet alleen leuk, maar ook nodig voor brede vorming. Cultuureducatie is daarom belangrijk in heel het onderwijs. In dit beleidsplan wordt beschreven hoe De Kameleon het onderwijs rondom cultuureducatie aanbiedt. Het plan is gemaakt en wordt geborgd door de kwaliteitskring Cultuur.

2 INTEGRAAL KINDCENTRUM DE SCHILDEN – DE KAMELEON

2.1 MISSIE EN VISIE

Naast de missie en kernwaarden van Het Sticht, hebben wij als school ook een eigen missie en visie:

“Samen leren, spelen en ontwikkelen”

Integraal Kindcentrum De Schilden brengt onderwijs, zorg, opvang en naschoolse activiteiten samen. Elke organisatie vanuit zijn eigen discipline en expertise, langs dezelfde pedagogische lijn. In onze verbinding met elkaar staat het kind centraal.

Ieder kind doet ertoe, ieder kind wil leren en ieder kind kan excelleren. Wij streven naar een veilig klimaat waarin kinderen zich gezien, gewaardeerd en gerespecteerd voelen en waarin ze opgroeien tot zelfstandige en zelfbewuste mensen.

IKC De Schilden profileert zich door grote betrokkenheid in de gemeenschap. We anticiperen op maatschappelijke ontwikkelingen en werken samen met onze ketenpartners in de omgeving. In ons onderwijs gaan we uit van de basisbehoeften van kinderen: competentie, relatie en autonomie.

Onze visie concretiseren we door aan onderstaande doelen te werken:

1. Binnen het IKC is er afstemming tussen professionals, ouders en kinderen.
2. Kinderen kunnen in het IKC oefenen in samenwerken, meedenken, meebeslissen en participeren in de gemeenschap.
3. We willen de natuurlijke nieuwsgierigheid van elk kind behouden middels een rijke leeromgeving en het stimuleren van een creatieve en onderzoekende houding.
4. Kinderen zijn positief kritisch en actief betrokken bij hun eigen ontwikkelingsproces.
5. Opbrengstgericht passend onderwijs is de basis van onze zorgstructuur.
6. De kwaliteitskringen zijn verantwoordelijk voor verdieping, borging en vernieuwing binnen het betreffende domein.
7. Strategisch leren, betekenisvol leren en sociaal leren zijn de pijlers van onze didactische aanpak.
8. Leerlijnen vormen de basis voor ons totaal aanbod. De leerlijnen zijn uitgewerkt voor de cognitieve vakken, culturele ontwikkeling, motorische ontwikkeling, leren leren en voor de sociale emotionele ontwikkeling.
9. Teamontwikkeling is gericht op de implementatie van de leerlijnen en de samenwerking binnen het IKC.

Bovenstaande is vastgesteld in het schoolplan 2020 – 2024.

2.2 DE LEERLINGPOPULATIE

Op De Kameleon zitten ongeveer 250 kinderen. Deze kinderen komen voornamelijk uit het Den Dolder en de omliggende woongebieden. In het dorp zijn de sociale en economische verschillen groot en in de culturele afkomst is er weinig variatie. Den Dolder kenmerkt zich door haar met name autochtone inwoners. Veel mensen in het dorp zijn betrokken bij de verschillende verenigingen. Ook worden er veel activiteiten georganiseerd om de betrokkenheid onderling te vergroten.

3 VISIE EN DOELEN CULTUURONDERWIJS

3.1 VISIE CULTUURONDERWIJS

Cultuureducatie omvat alle vormen van educatie waarbij cultuur als doel of als middel wordt ingezet. Door cultuuronderwijs ontwikkelen leerlingen hun creatieve talenten en leren ze de waarde van kunst te begrijpen. Expliciete instructie in anders leren denken en aandacht voor een plezierige en belonende ervaring kunnen de impact van kunst- en cultuuronderwijs versterken ¹. Leerlingen werken aan hun culturele competenties en ontdekken hun talenten. Ze doen kennis op over de kunstdisciplines, het cultureel erfgoed en de media(kunst). De leerlingen leren de disciplines als expressie- en communicatiemiddel in te zetten. Ze leren technieken en (denk)vaardigheden en ontwikkelen een open houding ten aanzien van cultuur ². Dit vindt zowel op school plaats, als via regelmatige interactie met de (buiten)wereld. Kinderen leren zich aan de hand van kunstzinnige oriëntatie open te stellen: ze kijken naar schilderijen en beelden, ze luisteren naar muziek, ze genieten van taal en beweging. Waar mogelijk worden daarbij onderwerpen gebruikt die samenhangen met die uit andere leergebieden. Het onderwijs wordt daardoor meer samenhangend en mede daardoor betekenisvoller voor leerlingen. Naast een grotere verbondenheid en een betere persoonlijke en sociale ontwikkeling draagt kunst- en cultuuronderwijs bij aan het fonologisch bewustzijn en de taalontwikkeling van leerlingen³.

3.2 KERNDOELEN

Bij het geven van cultuuronderwijs wordt gewerkt aan de volgende kerndoelen⁴:

- Kerndoel 54: De leerlingen leren beelden, muziek, taal, spel en beweging te gebruiken, om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren.
- Kerndoel 55: De leerlingen leren op eigen werk en dat van anderen te reflecteren.
- Kerndoel 56: De leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultuur erfgoed.

3.3 SCHOOLGERICHTE DOELEN

Naast de kerndoelen heeft de kwaliteitskring Cultuur ook schoolgerichte doelen, te weten:

- Cultuuronderwijs wordt waar mogelijk geïntegreerd met andere vakken en met regelmaat groepsdoorbroken aangeboden.
- Leerlingen krijgen gedurende hun schoolloopbaan op alle disciplines cultureel onderwijs aangeboden.
- De methode 123Zing wordt door iedereen actief gebruikt.
- Het culturaanbod wordt vertaald in een duidelijke leerlijn.
- Er wordt onderzocht welk evaluatiemiddel passend en wenselijk is binnen de culturele vakken. Deze beoordeling wordt schoolbreed ingevoerd.
- Naschoolse activiteiten zijn aanvullend aan het onderwijsaanbod. Er is voor leerlingen een brede keus aan naschoolse activiteiten (dans, kunstatelier, natuur, muziek, sport, typen en wetenschap).

¹ Leraar 24. Wat is het belang van cultuuronderwijs? Geraadpleegd op 14 januari 2021, van https://www.leraar24.nl/73111/wat-is-het-belang-van-cultuuronderwijs/SLO_leerplankader_kunstzinnige_oriëntatie. Geraadpleegd op 14 januari 2021, van <https://www.slo.nl/thema/vakspecifieke-thema/kunst-cultuur/leerplankader-kunstzinnige-oriëntatie/uitgangspunten/karakteristiek/>

² SLO. leerplankader kunstzinnige oriëntatie. Geraadpleegd op 14 januari 2021, van <https://www.slo.nl/thema/vakspecifieke-thema/kunst-cultuur/leerplankader-kunstzinnige-oriëntatie/uitgangspunten/karakteristiek/>

³ Kennisrotonde. Wat zijn gevolgen en kenmerken van effectief onderwijs is muziek en beeldende vorming voor kinderen van 4-12 jaar?. Geraadpleegd op 14 januari 2021, van <https://www.kennisrotonde.nl/vraag-en-antwoord/wat-zijn-gevolgen-en-kenmerken-van-effectief-onderwijs-muziek-en-beeldende>

⁴ SLO. (z.d.). Oriëntatie op jezelf en de wereld. Geraadpleegd op 14 april 2020, van <http://tule.slo.nl/OriëntatieOpJezelfEnWereld/F-KDOriëntatieJezelfEnWereld.html>

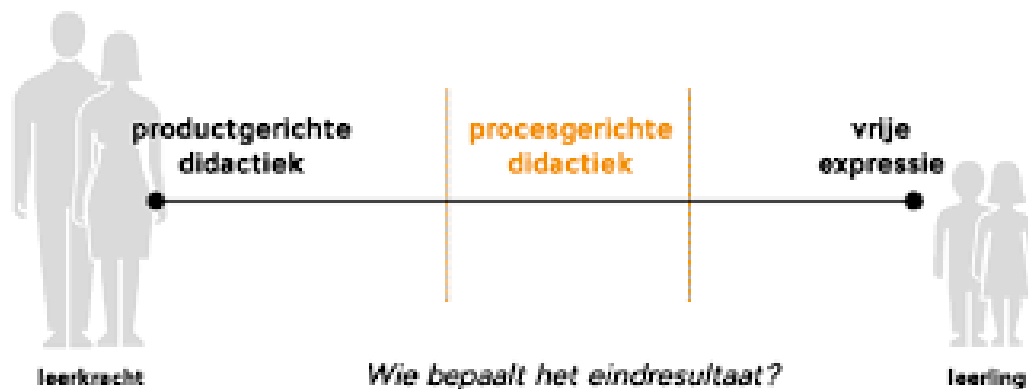
4 DIDACTIEK

Leerlingen leren op verschillende manieren van cultuuronderwijs:

- Actief: door zelf iets te maken en betekenis of emotie te communiceren. Creatief omgaan met beeld, geluid, tekst en beweging.
- Door het kijken en luisteren naar cultuuruitingen, het houden van cultuurbezoeken en het lezen over cultuur, leren ze zelf een eigen mening te vormen.
- Reflecterend op eigen werk en dat van anderen, zoals van kunstenaars. Het stimuleert reflectie op cultuur, in heden en verleden, en op de eigen plek in de wereld⁵.

4.1 PROCESGERICHT WERKEN

Bij de productgerichte didactiek bepaalt de leerkracht het eindresultaat en maken de leerlingen dit na. Dit betreft bijvoorbeeld een voorbeeldopdracht van internet die alle leerlingen namaken. Deze didactiek ontmoedigt de leerlingen om zelf te ontdekken en oplossingen te bedenken. Aan de andere kant van het spectrum zit de vrije expressie. Hierdoor heeft de creatieve geen kader en worden er van tevoren geen eisen gesteld. De leerlingen bepalen het eindresultaat. Hierdoor blijven leerlingen vaak in hun comfortzone werken. Beide werkwijzen zorgen overwegend voor een clichématig resultaat en weinig creativiteit.

De procesgerichte didactiek zit tussen deze twee werkwijzen in. Deze werkwijze geeft ruimte om te onderzoeken, waarnemen en ontdekken. Tegelijkertijd zijn de vakdoelen een middel om het proces een kunstzinnige inhoud en kwaliteit te geven⁶. Door gebruik te maken van het procesgericht werken sluit de cultuureducatie aan bij het verhogen van eigenaarschap van leerlingen en doel 3, 4 en 8 uit de missie van IKC De Schilden.

4.2 FASEN VAN HET CREATIEVE PROCES

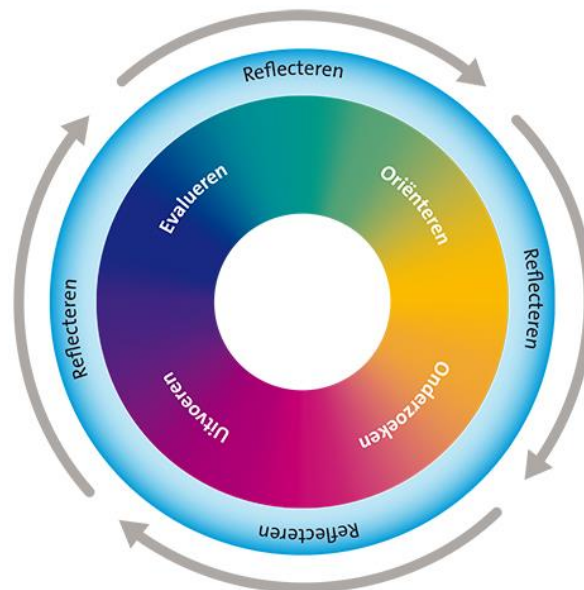
Bij alle vakdisciplines van kunstzinnige oriëntatie is het (cyclische) creatieve proces als uitgangspunt genomen voor de inhoud van het onderwijsaanbod om de ontwikkeling van creativiteit te stimuleren.

Binnen een creatief proces doorloopt de leerling een viertal fasen genaamd oriënteren, onderzoeken, uitvoeren en evalueren. Deze fasen zijn niet scherp gescheiden, maar lopen in elkaar over en soms door elkaar heen.

⁵ Leraar 24. Wat is het belang van cultuuronderwijs? Geraadpleegd op 14 januari 2021, van https://www.leraar24.nl/73111/wat-is-het-belang-van-cultuuronderwijs/SLO_leerplankader_kunstzinnige_oriëntatie. Geraadpleegd op 14 januari 2021, van <https://www.slo.nl/thema/vakspecifieke-thema/kunst-cultuur/leerplankader-kunstzinnige-oriëntatie/uitgangspunten/karakteristiek/>
⁶ Kotte, K., Procesgerichte didactiek; de basis van Cultuureducatie met Kwaliteit. Geraadpleegd op 15 januari 2021, van https://www.rijnbrink.nl/images/170614_denkkader_cultuureducatie_2017_web.pdf

Centrale vaardigheid binnen deze cyclus is het reflecteren op die verschillende fasen. Deze fasen zijn nodig om tot een nieuwe ontdekking of tot een werk te komen. Ze zijn toepasbaar op ieder mogelijk probleem, idee of thema.

Het creatief proces kent meestal een gezamenlijk startmoment, waarbij het thema wordt geïntroduceerd door de leerkracht. Vervolgens doorlopen leerlingen dit proces in een verschillend tempo of op een verschillend niveau, passend bij de ontwikkeling van de leerling. De vaardigheid reflecteren is onderdeel van iedere fase van het proces en zorgt ervoor dat de leerling gestimuleerd wordt om na te denken over zijn keuzes, de zeggingskracht van zijn werk of de gebruikte materialen en technieken. De leerkracht ondersteunt dit door het geven van procesgerichte feedback⁷.

4.3 VERTICAAL EN HORIZONTAAL ONDERWIJS

Leerlijnen vormen de basis voor het culturele aanbod. Verticale leerlijnen zijn de tussendoelen en einddoelen die leerlingen in groep 1 t/m groep 8 moeten behalen. Door te werken vanuit leerlijnen kan inzichtelijk worden gemaakt welke doelen de leerlingen beheersen, maar is er tevens zicht op de disciplines en vaardigheden waarmee de leerlingen in aanraking zijn geweest.

Met horizontaal onderwijs worden verschillende leergebieden, extern (cultuur)aanbod en de wereld om de school heen geïntegreerd. Deze activiteiten vinden veelal in projectvorm plaats. Denk hierbij aan project van BLINK, de cultuurplusweek, het talentenatelier of projecten in samenwerking met externen⁸.

⁷ SLO. Het creatieve proces. Geraadpleegd op 5 maart 2021, van <https://www.slo.nl/thema/vakspecifieke-thema/kunst-cultuur/leerplankader-kunstzinnige-orientatie/leerlijnen/informatie/creatieve-proces/>

⁸ Kotte, K., Procesgerichte didactiek; de basis van Cultuureducatie met Kwaliteit. Geraadpleegd op 15 januari 2021, van https://www.rijnbrink.nl/images/170614_denkkader_cultuureducatie_2017_web.pdf

5 CULTUUR IN DE PRAKTIJK

5.1 CULTUURCOÖRDINATOR

IKC De Schilden heeft een cultuurcoördinator. De cultuurcoördinator maakt en houdt iedereen enthousiast voor cultuur en creativiteit in de klas en is de verbindende schakel tussen school en culturele omgeving. De cultuurcoördinator zit samen met een aantal leerkrachten in de kwaliteitskring cultuur. Deze kwaliteitskring is verantwoordelijk voor het vormgeven en borgen van het cultuuronderwijs.

5.2 123ZING

123ZING is methode die helpt met de invulling van de leerlijn voor groep 1 t/m 8. De leerlijnlessen zijn voor alle groepen, waardoor de hele school zonder onderbreking het hele schooljaar de doorlopende leerlijn kan volgen. Alle domeinen van muziek komen aan bod (zingen, muziek maken, luisteren, noteren, bewegen, creëren en componeren), net als alle muzikale parameters volgens het klank-vorm-betekenismodel.

5.3 TALENTENATELIER

Drie keer in het jaar wordt een talentenatelier aangeboden. Leerlingen kunnen kiezen uit diverse workshops die door leerkrachten en pedagogisch medewerkers van Kind&Co wordt gegeven. De lessen worden hierdoor in kleine groepen gegeven en sluiten aan bij de interesse van de leerlingen. Het talentenatelier is groepsdoorbroken.

5.4 BREEKPUNT

Breekpunt is een culturele voorstelling voor de leerlingen van de school en ouders, opa's en oma's. Drie groepen presenteren op creatieve wijze waar ze de afgelopen periode mee bezig zijn geweest in de groep. Hierdoor ontstaat er verbinding tussen de groepen in de school, leren leerlingen presenteren en op creatieve wijze te communiceren. De inhoud van Het Breekpunt wordt ingevuld door de leerlingen en de leerkracht en varieert hierdoor elke keer.

5.5 KUNSTCENTRAAL

Kunst Centraal is de provinciale organisatie in Utrecht op het gebied van kunst- en cultuureducatie. Ze werken samen met Landschap Erfgoed Utrecht en vele culturele partijen. De Kameleon werkt middels Het Kunstmenu en Het Cultuurprogramma met Kunst Centraal.

Het Kunstmenu laat leerlingen in de loop van de acht jaar dat ze op de basisschool zitten professionele kunst beleven. Leerlingen maken kennis met het hele palet van kunstdisciplines: theater en dans, literatuur en beeldende kunst, film, muziek en mediakunst. Met lesmateriaal kunnen leerkrachten maximaal profijt halen uit deze kunstontmoetingen.

Het Cultuurprogramma laat leerlingen hun lokale culturele omgeving ervaren en leert hen daar betekenis aan te geven. Achtergrondinformatie, concrete lessuggesties en inspirerende gastlessen plaatsen de activiteit in een onderwijskundige context. Het Cultuurprogramma is van Kunst Centraal en Landschap Erfgoed Utrecht samen. Om het te realiseren wordt samengewerkt met lokale culturele partijen en personen als historische verenigingen, molens, monumenten, beeldend kunstenaars, kastelen, muziekscholen en harmonieën.

5.6 NETWERK CULTUUREDUCATIE ZEIST

De Kameleon werkt samen met het Netwerk Cultuureducatie Zeist (NCEZ). Dit is een samenwerkingsverband tussen Kunstenhuis De Bilt-Zeist, IDEA & MeanderOmnium. Het Netwerk is verantwoordelijk voor de organisatie en ontwikkeling van kunst- en cultuurlessen gegeven op basisscholen in de gemeente Zeist.

De Kameleon doet ieder jaar mee aan een kunsteducatie programma genaamd Kunstlokaal. Het bestaat uit losse projecten, voor iedere bouw twee per schooljaar.

Het programma komt elk schooljaar opnieuw tot stand in samenwerking met lokale partners uit de regio Zeist – De Bilt. Binnen dit programma wordt aangesloten op de actuele kunst- en cultuurprogrammering van Zeist en worden verdiepende workshops bij voorstellingen uit het Kunstmenu van Kunst Centraal verzorgd. Voorbeeldprojecten uit KunstLokaal zijn: een interdisciplinaire workshop met docenten van KunstenHuis en Idea, een bezoek aan de bibliotheek, een kijkje in het orgel van de Evangelische Broeder Gemeenschap, een taal- en dansworkshop Prenten Dansen aansluitend op de voorleesdagen en een etiquette les in Slot Zeist. De kernwoorden van KunstLokaal zijn interdisciplinair, inspirerend, verdiepend en lokaal.

5.7 NASCHOOSE ACITIVITEITEN

IKC De Schilden biedt elk jaar een naschools programma aan op het gebied van cultuur en sport. Alle leerlingen kunnen hiervan gebruik maken. Ons doel is om de leerlingen een gevarieerd aanbod aan te bieden om hun talenten te kunnen ontdekken en ontwikkelen. Er wordt samengewerkt met de buitenschoolse opvang (KMN Kind & Co), sportimpuls Zeist en lokale partners. Er is een gevarieerd aanbod: kunstatelier, sport, schaken, typelessen, techniek, gitaar- en zangles, dansles, popkoor, natuurlessen en yoga.

5.8 POPKOOR

De Kameleon heeft een popkoor onder begeleiding van een leerkracht. Leerlingen van groep 5 t/m 8 kunnen onder schooltijd deelnemen aan het popkoor. Bij vieringen en schoolbrede activiteiten verzorgt het popkoor regelmatig een optreden.

6 EVALUATIE/BORGING

6.1 BEOORDELING

We willen een creatieve open houding stimuleren bij de leerlingen, waarbij ze kritisch zijn naar hun eigen werk. Op het rapport wordt beschreven hoe de leerling in dat leerjaar aan de doelen van de leerlijn heeft gewerkt en in hoeverre de doelen zijn behaald.

We stimuleren leerlingen procesgericht te blijven. We dagen leerlingen uit voor een eindresultaat waar hij/zij trots op mag zijn. Gemaakt werk wordt gepresenteerd in de school.

6.2 ONDERWIJSINHOUDELIJK OVERLEG

Elk schooljaar vinden er meerdere onderwijsinhoudelijke overleggen (OiO) plaats. Tijdens zo'n overleg deelt elke kwaliteitskring de laatste stand van zaken met het team. De kwaliteitskring cultuur bespreekt en maakt afspraken met het team over de culturele projecten en het culturaanbod in de klas. Zes keer per jaar komt de kwaliteitskring cultuur bij elkaar om te vergaderen, de coördinator stelt voor deze vergaderingen de agenda op.

7 TOEKOMST

7.1 DOELEN VOOR 2021-2022

In het schooljaar van 2021-2022 werkt de kwaliteitskring Cultuur aan de volgende doelen:

- Team meenemen en enthousiasmeren voor het procesgericht werken.
- Uitwerken leerlijnen voor groep 1 t/m 8
- Horizontaal cultuuronderwijs aanbieden middels BLINK.
- Muziekproject met kerst i.s.m. Het Kunstenhuis
- Extra kunstlessen met een gastdocent (10) voor 2 groepen in samenwerking met het Kunstenhuis, waarbij leerkrachten ondersteund worden hoe ze invulling kunnen geven aan beeldende kunstlessen in de klas en kunnen werken met de leerlijnen.

8 BIJLAGEN

8.1 JAARPLANNING

WANNEER?	ACTIVITEIT
Hele schooljaar	Culturele activiteiten aanbieden middels het procesgericht werken
	Werken per groep volgens verticale leerlijnen
	Breekpunt per twee groepen
3x twee dagen	Talentedatelier
December '21	Muziekproject rondom kerst
12 t/m 16 oktober	Cultuurplusweek (Kinderboekenweek)